

POCHOP (54) *sb m*

-p (48), -b (6).

Pierwsze o jasne; -op (11), -óp (3); -op *Mącz* (9); -óp *KochPam*; -op : -óp *Oczko* (2:2); -op-.

sg *N* pochop (9). ◇ *G* pochopu (3). ◇ *A* pochop (38). ◇ *I* pochop(e)m (4).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. *Impuls, podnieta, bodziec, zachęta; ansa, occasio Mącz; conatus, impetus, incitatio Cn* (33) :

pochop czego [= *do czego*] (2): *Scribes ad me ut mihi nascatur epistolae argumentum, Piż ku mnie ábym ya też miał ku tobie nieco piśać/ áby mi ztąd vrósł pochop piśania do ciebie. Mącz 241b. Cf »pochop wziąć«.*

pochop do czego (11): *ábyś łtąd łnádnieyży pochop miał [...] do łłuznieyżego wywiadowania łwoich powinności cnotliwych. RejWiz A8; GostGosp 40; Zakon iáko był pochopem do grzechow WujNT 541 marg [idem] Ccccc4v. Cf Zwroty.*

pochop od czego (1): *Ale mali yeden á zgodny rząd być y trwác/ musí yeden nawyłłłły vząd być/ od ktorego by włlyłtkye ine pochop myály KromRozm III F8.*

pochop ku czemu (5): *bo ludzye ynży yłz łyá rodzą w grzechu przyymuyá naturá łkazoną a łtego pochop ku grzechu mayá PatKaz III 110v; KromRozm III A7v; ku czemu [nienaruszonemu życiu] áby [dziatki] myály pochop/ rodzicy nyemáyá łie przed nimi żadnym nyrządnyim/ áni żadnym nyeućiwym łłowem okázowác. GliczKsiąż Ev; Mącz 381a. Cf »pochop dać«.*

W połączeniu szeregowym (1): *ták iż rozumy ich ku vznányu bogá y woley yego łtęmpyály/ á pochop/ चुć/ y możność ku wypełnyányu woley yego/ á ołlawyenyu chwały yego/ yefli nye dokońcá vłtálá/ tedy wždy bárzo obćyęzálá. KromRozm III A7v.*

W charakterystycznych połączeniach: pochop pisania, uczynienia [czego]; pochop do dobrego, do grzechow (2), do jądania [czego], do pobożności, do rozpusty, do słow plugawych, do tańcow, do uczynkow wstydlivych, do uważania [czego], do wszytkiego, do wywiadowania [czego]; pochop ku chwale, ku grzechu, ku ołlawieniu chwały, ku wypełnianiu wolej bożej, ku złemu.

Zwroty: »pochop dać (a. podawác)« = aperire fenestram a. fores a. ianuam Mącz [w tym: do czego (1), ku czemu (1), aby (1)] [szyk zmienny] (4): Bo což inłłego yełt dzyecyę zgorłłýć/ yedno mu s łiebye zły przykłád á pochob dać/ áby też tego náłłádowáło/ coby v nas áłbo vłlyłłáło/ áłbo vyrzáló. GliczKsiąż D7v; Mącz 120c, 278d; Oczko 3.

»pochop [do czego] odnosić« (1): *Co gdy drugim powiádał: niewymowny pochop przykłádem onym do więłłzey pobożności odnołli. SkarŻyw 14.*

»pochop (u)czynić« [w tym: do czego (1), aby (1)] = *incitare, provocare Cn* (2): *GliczKsiąż C7v; Napisanie wñ dał doniego respons taki oiaki meł wñ naraził od kładaiąc, na obietnice, do ktorey pochopu nievczynił ActReg 128.*

»pochop wziąć, brać« [w tym: do czego (4), z kogo, z czego (4), czego od czego (1)] = *arripere ansam, proficere Mącz; aedificari Vulg; impetum capere a. sumere Cn* [szyk zmienny] (9:3): *Arrepta occasione ex sermone alterius, Wziáwłzy pochop z rzeczi drugiego Mącz 258a, 116a, 346b; RejZwierc 13v; CzechRozm 118; tám możeli być muzyká áłbo myłł dobra/ niechay bęđdzie: bo tą/ kto łye kiedy zepłował? okrółm ówych co do tańcow á inłłzey rołpułty pochóp biorą. Oczko 28; SkarŻyw A5;*

ActReg 8; izali sumnienie iego/ będąc mdłe [...]/ nie weźmie pochopu do iadania rzeczy báltwanom ofiárowánych? *WujNT* 1.*Cor* 8/10, s. 545 *marg* [2 r.]; Bo oni ná Krolá Iego M. Páná nálezgo/ ná W.M. *patres patriae* pátrzą: z W.M. przykład (że nie rzekę pochop) do wśytkiego biorą. *VotSzl* A2.

Szeregi: »pochop i pobudka« (1): Ten wzor ktory mamy álbo máyą rodzicy wybyerác z obyczayu pogáńfkyego/ ma záprawdę pochop y pobuthkę czynić oycowi káždemu z mátką/ aby pánu Bogu [...] dzyękował *GliczKsiąż* 7v.

»przyczyna i (a) pochop« (3): *Seges ac materia gloriae, Metaph.* Przyczyná á pochop ku chwale. *Mącz* 381a, 120c; iż Prorok choć od Bábilońfkiey niewoley cíelefney przyczynę y pochob wźiáwśy/ wyźfzey wśtępuie/ y niewolá iákás infzá ciężfzá/ niż oná bylá opifuie *CzechRozm* 118.

»przykład a (i) pochop« (2): *GliczKsiąż* D7v; niełácno wziác dobry y táki iáko trzebá [...] przykład y pochop do dobrego *SkarŻyw* A5.

Wyrażenie przyimkowe: »z swego pochopu« = *samoistnie, bez niczyjego udziału* (1): Bo źiemia/ fama s fwego pochopu owoc przynośi [*Spontanea enim terra fructum fert*] *MurzNT* Mar 4/28.

Przen (3) :

Zwrot: »pochop [z czego] brać« (1): [*Nawa*] Pofzłá potym przedźięki/ ryiác morśkie wáły/ A żagle rośtoczoné pochóp z wiátru bráły. *KochPam* 85.

a) *Ten, kto zachęca, daje impuls [do czego]* (2) : bo dzifiefzych czáfów rzadko fie thákowi znaydá/ kthorzyby nieráczy przy vcztach y biefiádach wśelákich fámí pochopem byli do fłow plugáwych/ y vczynkow oczóm nienákáżonym brzydliwych *Phil* M; *GrabowSet* C.

2. Początek, źródło, pochodzenie, przyczyna (6) :

pochop czego (2): Idea, Latine forma, species prima et inchoata Intelligentia, Pochop/ początek xtałtu álbo formy álbo wyobráżenia yákiego. *Mącz* 164b, 108d.

W połączeniu szeregowym (1): Etymologia, Veriloquium Práwy Pewny á ifty wykład/ álbo povód/ Pochop/ Początek/ álbo Rodzay niektórego słowa. *Mącz* 108d.

Zwrot: »pochop wziác, brać« [*w tym: z czego* (2), *od kogo* (1), *skąd* (1)] (3:1): A to ya vkázuyę ápośtolfkye pośtanowyenye/ ktore przez tylo fet lat nye odmyennye trwało y trwa po wśyfłtkim krześciyańfwtwe/ á od lámego páná Kryśtuśá pochop wzyęło *KromRozm* III I5; OCeanus morze/ wśytkich wod ná świecie Oćiec y gośpodarz: ábowie^m wśytkę źiemię w koło okráżył/ [...] y cokolwiek ieśt inych morz między źiemiámi fniego wśytki pochop biorą *BielKron* 461; *Oczko* 19, [41]v.

3. Gotowość, chęć, skłonność, gorliwość (5) : iákoż to v fiebie pośtanawiác śmiefz/ iż pochop dzyećinny lepiey tobie wiadomy á znáiomfzy ieśt/ niżli Pánu Bogu/ ktory cie y ony ftworzyć raczył? *RejPosWstaw* [41³].

pochop ku czemu (4): Po krźcie nie miefzka/ grzech w cíele nálezym/ ále pochop ku grzechowi. *WujJud* 77 *marg*, 102v *marg*, Mmv [2 r.].

[*W połączeniu szeregowym*: ábowiem [*dwornik*] táko od wiela złych rzeczy czeladź powściágnie/ iteż ná to iá przywiedźie/ iże wśytko z pilnościá/ y z wiernościá/ z pochopem y z życzenim będzie dobrze zrobiono. *Cresc* 1571 37 (*Linde*).]

4. Postęp, rozwój (10) :

Zwrot: »pochop brać, wziąć« [w tym: w czym (9), z czego (1)] [szyk zmienny] (6:4): Gdzie gdy rok przemieszkał á z przykładow onych ś. ktorzy tám byli/ wielki pochop w dołkonáłości duchowney wziął: zá przymufzenim Grzegorzá Papieżá/ musiał fię zasię ná Bifikupstwo wroćić. *SkarŻyw* 291; To miłofierdzie bárzo miedzy ludzmi potrzebne/ wielki potym pochop wzięło/ ták ísz zniego o íżeśćfet domow gołpodárfkich pomoc miewa. *SkarŻyw* 413, 13,46, 178, 200, [237] (10); [Czwarty [wiek] ma wyraz Słoneczny/ á ten iuż śrzedni/ gdzie iuż rozum pochop bierze/ ítátek náftępuie *JanWróż* 21].

Synonimy: 1. pobidka, pobudka, podniata; 2. początek, źrzodło; 3. chęć, chuć, gotowość, ochota, skwapliwość.

Cf **POCHOPNOŚĆ**

MP